

Inventarisatie beleidsprioriteiten / nieuw beleid 2021

(bedragen x € 1.000)

	Categorie*)	Incidenteel	Structureel			
			2021	2022	2023	2024
1. Domein Bestuur						
1.1 Meer 'blauw op straat'	4	-	60,0	60,0	60,0	60,0
1.2 Capaciteit veiligheid	2	-	32,0	64,0	64,0	64,0
1.3 Brandweerpost Leusden centrum	4	-	64,0	64,0	64,0	64,0
1.4 Huis van Leusden, aankleding gebouw	4	90,0	x	-	-	-
1.5 Huis van Leusden, eetwerkcafé	4	-	50,0	50,0	50,0	50,0
1.6 Deelname SIEM/SOC	1	-	20,0	20,0	20,0	20,0
2. Domein Leefomgeving						
2.1 Energietransitie, extra capaciteit	1/2	-	180,0	180,0	180,0	180,0
2.2 Energietransitie, verduurzaming gemeentelijk vastgoed	2	785,0	-	x	-	-
2.3 Energietransitie, uitvoering Regionale Energietransitie	1/2	70,0	x	-	-	-
2.4 Energietransitie, pilot objectgebonden financiering	2	-	-	-	-	-
2.5 Financiële draagkrachtvorming in relatie tot infrastructuur energietransitie	2	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2.6 Kwaliteitsimpuls groenvoorzieningen	4	300,0	x	-	-	-
		300,0	-	x	-	-
		300,0	-	-	x	-
		300,0	-	-	-	x
			300,0	300,0	300,0	300,0
2.7 Spelen	4	-	60,0	60,0	60,0	60,0
3. Domein Samenleving						
3.1 Zorgkosten Sociaal Domein	2	-	40,0	40,0	40,0	40,0
3.2 Subsidie Larix	4	-	51,0	51,0	51,0	51,0
3.3 MFC Antares, meerkosten VvE	4	-	7,0	7,0	7,0	7,0
3.4 Zwembad Octopus	4	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3.5 Samenlevingsakkoorden	2	-	45,0	45,0	45,0	45,0
3.6 Voortzetten aanpak jeugdwerkloosheid	4	-	28,0	28,0	28,0	28,0
3.7 Wet Inburgering	1	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3.8 Inclusieagenda	1	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3.9 Wonen met zorg en extramuralisering	1	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3.10 Doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang	1	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Inventarisatie beleidsprioriteiten / nieuw beleid 2021

	Categorie*)	Incidenteel	Structureel			
			2021	2022	2023	2024
3.11 Woonplaatsbeginsel	1	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3.12 Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg	1	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3.13 Peuteropvang en VVE	4	-	60,0	60,0	60,0	60,0
4. Domein Ruimte						
4.1 Leusden op de kaart	2	-	-	43,0	43,0	43,0
4.2 Extra bodemtaken/ontwikkeling RUD	4	8,0	x	-	-	-
			p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
4.3 Open monumentendag	4	-	10,0	10,0	10,0	10,0
4.4 Omgevingsvisie Buitengebied	2	p.m.	x	x	-	-
4.5 Implementatie Omgevingswet	1	232,0	x	-	-	-
		-	39,0	39,0	39,0	39,0
4.6 Doorontwikkeling winkelgebieden – Hart van Leusden	2	p.m.	x	-	-	-
4.7 Bovenlokale evenementen	2	-	30,0	30,0	30,0	30,0
4.8 Klimaatbeleid en implementatie	4	42,0	x	-	-	-
		42,0	-	x	-	-
		42,0	-	-	x	-
4.9 Uitrol 5G	1	p.m.	x	-	-	-
		-	-	5,0	5,0	5,0
Totaal			2.511,0	1.076,0	1.151,0	1.151,0

*) Categorie:

1. Wettelijke plicht.
2. Beleidswens op basis van het Coalitieakkoord / CUP 2018-2022.
3. Beleidswens waarvan bij collegebesluit is besloten om via nieuw beleid af te wegen.
4. Overige beleidswens.

Toelichting beleidswensen

Domein Bestuur

Inventarisatie beleidsprioriteiten / nieuw beleid 2021

Toelichting beleidswensen

1.1 Meer 'blauw op straat'

De vraag om handhaving door BOA's stijgt, vanuit het bestuur maar ook vanuit bewoners (handhavingsverzoeken). De ingevoerde blauwe zones, de inrichting van de winkelcentra vragen om meer controle en zichtbaar blauw op straat. Controle/handhaving op Drank- en horeca wet, overlast van overnachtende vrachtwagenchauffeurs en controle op verkeersmaatregelen bij evenementen vraagt veel inzet buiten de normale werktijden, waardoor urencompensatie drukt op de bezetting binnen normale werktijden. Om aan deze vraag te voldoen is er extra BOA capaciteit nodig van 0,5 a 1 fte, circa € 30.000 a € 60.000 per jaar.

Uitgangspunt is de 'oude' situatie, waarin geen sprake was van Corona-maatregelen, waarop toezicht noodzakelijk is en waarschijnlijk zal blijven. Elke aanpassing, zelfs als dit een versoepeling betreft, zal weer extra toezicht vragen om mensen te leren hoe om te gaan met nieuwe regels. Ingeschat wordt dat er 1 fte (€ 65.000/jr) extra BOA-toezicht nodig is gedurende de periode dat de noodverordening van kracht blijft. Deze kosten zijn nu niet opgenomen in het overzicht.

1.2 Capaciteit veiligheid

Tot halverwege 2021 is er incidenteel budget beschikbaar voor extra formatieve capaciteit voor veiligheid (niet de BOA's). De verwachting is dat we gezien de ontwikkelingen op dit gebied ook na die periode deze capaciteit nodig zullen hebben. Het structureel maken van de formatie vraagt om inzet van extra nu niet beschikbare middelen. In 2021 is € 32.000 nodig, vanaf 2022 € 64.000.

1.3 Brandweerpost Leusden centrum

De huidige brandweerkazerne van Leusden is ruim 25 jaar oud. De onderhoudskosten voor de komende jaren, de staat van het pand, veranderende wet- en regelgeving en veranderingen in de brandweertzorg zijn aanleiding om te verkennen hoe de gemeente als eigenaar tegen de toekomst van het pand aankijkt. De structurele kosten zijn geraamd op € 64.000.

1.4 Huis van Leusden, aankleding gebouw

Naar aanleiding van het onderzoek Organisatie Ontwikkeling is de wens geuit om vlekken voor teams te maken om de sociale cohesie te bevorderen. Daarnaast heeft de raad ook de wens geuit om meer kleur in het Huis van Leusden aan te brengen. De architect heeft hiervoor een plan ontwikkeld. Er wordt een incidenteel budget van € 90.000 gevraagd.

1.5 Huis van Leusden, eetwerkcafé

Er is voor gekozen om medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt te laten werken in het eetwerkcafé (EWC). De begeleiding van deze medewerkers kost structureel extra tijd. Daarnaast willen we dat de medewerkers een ontwikkeling doormaken, en hierbij gebruik maken van professionele hulp die de ontwikkelplannen gaat maken en uitvoeren. De huuropbrengsten van het EWC zijn daarnaast niet realiseerbaar.

De totale kosten die hiermee gemoeid zijn worden geschat op structureel € 50.000.

1.6 Deelname SIEM/SOC

Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht. Deze baseline is van toepassing op de gehele Nederlandse overheid. De maatregelen die voorgeschreven worden in de baseline zijn allemaal verplicht gesteld door het Rijk. Eén van deze maatregelen is het afnemen van een SIEM/SOC oplossing. Deze oplossing is nodig om geavanceerde dreigingen van zowel binnen als buiten de organisatie te kunnen adresseren. Deze oplossing stelt ons in staat om dreigingen en aanvallen in een zeer vroeg stadium te detecteren. Op basis van deze vroegtijdige detectie wordt actie ondernomen om de aanval zo snel mogelijk te stoppen of in een aantal gevallen zelfs te voorkomen. De kosten voor het afnemen van deze SIEM/SOC zijn voor alle Nederlandse gemeenten gelijk en bedragen structureel € 20.000. De invoering van SIEM/SOC pakken wij op binnen de samenwerking BLNP. Hierdoor kunnen wij de SIEM/SOC oplossing effectiever neerzetten voor de BLNP-gemeenten.

Domein Leefomgeving

2.1 Energietransitie, extra capaciteit

Langzaam maar zeker worden de contouren voor de energietransitie concreter: het gaat om een hele forse opgave die -zo luidt de ambitie- zo mogelijk ook nog versneld moet worden. Verder is het een langdurig proces waar we zeker tot 2040 mee bezig zijn. De inspanning bestaat er uit enerzijds de basis op orde te krijgen door het maken van een Transitievisie Warmte en daarop gebaseerd een aanpak voor de warmteplannen per wijk, het realiseren van het Energieloket en Energiehuis en anderzijds uit het stimuleren, faciliteren en -waar nodig- verbinden van initiatieven uit de samenleving. De gemeente kan simpelweg niets zonder de inzet van de samenleving. Daarnaast doen we samen met onze regiogemeenten in 2020 een bod aan het Rijk voor de energiebesparingsmogelijkheden in de regio en de opwek van duurzame energie. Dit met als doel om in 2030 49% minder CO₂-uitstoot te hebben gerealiseerd en uiteindelijk in 2050 95% reductie. De uit de RES en onze eigen ambitie voortkomende plannen moeten vervolgens ook gerealiseerd worden. Hiervoor is enerzijds inzet nodig om het ruimtelijk kader hier op aan te passen en anderzijds zal bezien moeten worden hoe actief de gemeente hierin zelf moet participeren om deze beweging te laten plaats vinden.

Dit hele pakket aan werkzaamheden moet plaatsvinden in een omgeving die nog een grote mate van onduidelijkheid en ontwikkeling kent. Welke maatregelen en middelen van de rijksoverheid komen wanneer beschikbaar en voor wie; hoe gaan technologische ontwikkelingen de energietransitie eenvoudiger en goedkoper maken en hoe lang gaat dat nog duren? Zo maar enkele vragen.

Om deze transitie in goede banen te leiden is er bij de Cup-aanvraag vanuit gegaan dat 1,4 fte voldoende zou zijn. Inmiddels hebben we de ervaring dat de opgave te breed en te omvangrijk is om het met deze inzet tot een goed einde te brengen. Op grond van de huidige ervaringen concluderen we dat het nodig is de energietransitie als een programma op te pakken met een programmamanager (0,5 fte, schaal 12, 52.300), programmaondersteuner (0,7 fte, schaal 9, 51.450), aanvulling op de beschikbare communicatie-inzet (0,4 fte, schaal 10A, 35.000) als aanvulling op de huidige beschikbare formatie en thematrekkers (0,44 fte, schaal 11, 41.200). In totaal gaat het om structureel € 180.000. Gelet op de lange doorlooptijd van de energietransitie moet deze formatie structureel worden ingezet. Daarbij blijft het noodzakelijk om prioriteiten te blijven stellen in aard en tijd binnen het totaal van mogelijke werkzaamheden.

Binnen de globale programmastructuur zien we daarbij de volgende werkzaamheden en prioritering:

Warmtetransitievisie: Prio 1: opstellen warmtetransitievisie, aanvraag proeftuin aardgasvrije wijk Rozendaal, pilot objectgebonden financiering

Vervolg: opstellen wijkwarmteplannen (op basis van prioritering in warmtetransitievisie), uitvoeren wijkwarmteplannen (op basis van prioritering, draagvlak, beschikbaarheid van instrumentarium)

Regionale Energiestrategie (RES): Prio 1: in regionaal verband opstellen van bod aan Rijk, aanjagen duurzame opwek

Daarna: op basis van reactie rijk komen tot definitief bod, planologische basis op orde + beleid te voeren grondpolitiek + eventueel ruimtelijke voorwaarden scheppen, uitnodigen en realisatie faciliteren

Energieloket en Energiehuis: Prio 1: Energieloket draaiend (nagenoeg afgerond), Energiehuis opbouwen (in de basis)

Daarna: Energieloket draaiend houden, Energiehuis verder uitbouwen als trekker in realisatie projecten in/door de samenleving

Mobiliteit: Prio 1: opstellen mobiliteitsplan met duurzaamheidsdoelen

Daarna: op basis van uitvoeringsplan komen tot realisatie (o.a. infrastructuur laadpalen, beïnvloeden mobiliteit)

Bedrijven: Prio 1: bewustwording en faciliteren/ondersteunen initiatieven uit de samenleving, uitvoeren samenlevingsakkoord landbouw

Daarna: samenlevingsakkoord bedrijven

Initiatieven uit de samenleving: Prio 1: ondersteunen, faciliteren en waar mogelijk doorsturen naar Energieloket, Bepalen prioritering initiatieven

---

Toelichting beleidswensen

2.2 Energietransitie, verduurzaming gemeentelijk vastgoed

In de CUP-opdracht 4.1 is het volgende onderdeel opgenomen: de duurzame organisatie, de gemeente als voorbeeld.

Dit is vertaald in o.a. de volgende acties: bij nieuw te ontwikkelen gemeentelijk vastgoed geldt energieneutraal als standaard; voor bestaande accommodaties worden rendabele duurzaamheidsmaatregelen genomen; kansen voor verduurzaming in de bedrijfsvoering worden benut. Het uitvoeren van de rendabele duurzaamheidsmaatregelen vergt op korte termijn investeringen die op de langere termijn worden terugverdiend. Per project zal een apart krediet aangevraagd worden waarbij op basis van een businesscase zal worden bezien of de investering rendabel is. De voorinvesteringskosten van verduurzamingsmaatregelen voor de brandweerkazerne, sportzaal Antares, milieustraat en De Til bedragen tot en met 2022 € 510.000 a € 785.000.

2.3 Energietransitie, uitvoering Regionale Energie Transitie

Tot medio 2021 zijn regio's en Rijk bezig met de onderlinge afspraken over energiebesparing en opwekking in het kader van de Regionale Energiestrategie (RES). Daarna moet deze strategie ook tot uitvoering worden gebracht. De zoekgebieden die uit de RES naar voren komen moeten, samen met randvoorwaarden voor realisatie, worden vertaald in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Deze werkzaamheden kunnen plaatsvinden binnen de reguliere aanpassingen van visie en plan op basis van het principe 'altijd vers, nooit af' als er voor gekozen wordt het Omgevingsplan Stedelijk Gebied niet direct na het Omgevingsplan Buitengebied op te pakken (zie CUP 7.7). Op grond van het Omgevingsplan kunnen initiatiefnemers vergunningen gaan aanvragen.

Naar verwachting zijn dit intensieve processen met de samenleving. Dit alles valt ook samen met de eerste jaren dat we ervaringen gaan op doen met de Omgevingswet. We verwachten dat het werken met de Omgevingswet in het begin om extra inzet vraagt en mogelijk ook externe kosten. Als we deze inzet en kosten kunnen verhalen op de initiatiefnemer (zoals ook bij de huidige wetgeving) dan zijn geen extra incidentele middelen nodig. Mocht het kostenverhaal niet mogelijk zijn, dan zijn uiteraard extra wel middelen nodig. Het aangegeven bedrag van incidenteel € 70.000 is een indicatie en kent geen harde onderbouwing.

2.4 Energietransitie, garantstelling pilot objectgebonden financiering

Eén van de knelpunten voor het realiseren van de energietransitie is de bekostiging van de maatregelen die nodig zijn voor een energieneutrale woning en het afkoppelen van het aardgas. Nederland kent persoonsgebonden financiering van onroerend goed en de investeringen daarin. Omdat de investeringen voor de energietransitie pas op lange termijn door energievoordelen rendabel worden, is het nodig een objectgebonden financiering te ontwikkelen. In beginsel ligt die verantwoordelijkheid bij de rijksoverheid. In het klimaatakkoord wordt afgesproken hiervoor wetgeving op te stellen. In regionaal verband wordt echter vooruitlopend hierop onderzocht welke mogelijkheden er zijn en wat daarvan de voor- en nadelen zijn; dit enerzijds met het doel de transitie te versnellen en anderzijds ervaring op te doen met een bruikbare vorm van objectgebonden financiering. De proeftuin aardgasvrije wijk Eurowoningen Toekomstbestendig biedt het kader om een pilot gebouwgebonden financiering uit te voeren. Ook wanneer de proeftuinaanvraag opnieuw niet wordt gehonoreerd biedt het voorwerk in de wijk Rozendaal een aanleiding om wel in deze wijk aan de slag te gaan met energetische verbetering van de woningen en hier een pilot gebouwgebonden financiering uit te voeren. Om de gewenste ontwikkeling mogelijk te maken, zal een garantstelling van de gemeente nodig zijn. Een dergelijke situatie kan zich ook voordoen bij bedrijven die gebiedsgericht hun vastgoed verduurzamen. Hoewel nu niet valt aan te geven voor welk bedrag de garantstelling wordt gevraagd, kan een indicatie worden verkregen uit de proeftuinaanvraag voor de Eurowoningen. Hierin wordt gesproken over een investering van circa € 25 miljoen voor de gehele wijk. In de aanvraag wordt voorgesteld om voor maximaal 20 woningen in een pilot een gebouwgebonden financiering aan te bieden. Dit betreft dan een investering van circa 1 miljoen, waarbij de gemeente voor maximaal 50% van de investering garant staat en de andere helft door andere publieke partners wordt geborgd. In dat geval gaat het om een gemeentelijke garantstelling van circa 5 ton. Een garantstelling betekent dat de gemeente een langjarig financieel risico loopt, echter zolang de gemeente niet op de garantstelling wordt aangesproken legt dit geen budgettair beslag. Er ontstaan uitvoeringskosten doordat er een toezichtverplichting geldt zolang de gemeente garant staat. Jaarlijks moeten de (financiële) stukken van de pilot worden opgevraagd en beoordeeld. Dat vergt beperkt ambtelijke capaciteit.

Toelichting beleidswensen

2.5 Financiële draagkrachtvorming in relatie tot infrastructuur energietransitie

In het CUP 5.1 is vastgelegd dat jaarlijks een bedrag van € 0,75 miljoen wordt gestort in het Fonds Bovenwijks om daarmee voldoende draagkracht te hebben voor de uit te voeren infrastructurele werken. Hierbij denken we aan twee soort bestedingen:

1. Infrastructurele werken voor verkeersdoeleinden
2. Infrastructurele werken voor energietransitie

ad 2. Gemeenten hebben de verplichting om voor 1 januari 2021 een Warmtevisie op te stellen. De Warmtevisie geeft aan met welke technieken en in welke volgorde de Leusdense wijken van het aardgas af gaan. Daarbij kunnen zowel particuliere als collectieve technieken aan de orde zijn. Dit betekent in ieder geval dat het belangrijk is dat de gemeente meedenkt bij de voorbereiding en toe ziet op de uitvoering in de buitenruimte. Voor die gebieden waar een collectieve aanpak wordt gekozen is daarna de vraag aan de orde wie hierin de investeringen moet(en) dragen. Op dit moment is het nog volstrekt onduidelijk welke partijen in welke mate voor (voor-) financiering aan de lat staan. Gemeenten die al warmtenetten hebben binnen hun grondgebied gaan hier verschillend mee om, variërend van een gemeentelijk publiek warmtebedrijf tot volledig privaat organiseren. Wij hebben vooralsnog niet de signalen dat het Rijk hier op korte termijn een rol neemt. We verwachten dan ook, dat gemeenten in eerste instantie deze rol op zich moeten nemen om beweging te krijgen in de wijken. De mate van participatie als gemeente heeft invloed op de business case voor de eindgebruiker en bepaalt de mate van sturing die de gemeente kan hebben. Het is niet uitgesloten dat een dergelijke gemeentelijke rol ook wenselijk is bij collectieve voorzieningen op bedrijventerreinen. Ook voor gebieden waar het accent ligt op individuele oplossingen op woningniveau is het zeker niet uitgesloten dat fondsvorming nodig is om de transitie aan te jagen en dat daarbij bijdragen van gemeenten nodig zijn.

We kunnen op grond van de huidige informatie, de warmtetransitievisie is nog niet beschikbaar en evenmin zijn we met wijken in gesprek, niet aangeven of de geschetste situatie zich gaat voordoen en ook niet om hoeveel investeringen het zou kunnen gaan.

Daarnaast kan blijken dat het zeer gewenst is de aanleg van zonnenvelden binnen de gemeente ruimtelijk te sturen door het (mede) investeren in een onderstation, zodat locaties met een ongunstige ligging t.o.v. het elektriciteitsnet ontsloten kunnen worden. Ook het actief sturen op de realisatie van duurzame energieopwek volgens de zonneladder kan aanvullende investeringen met zich mee brengen, om de gewenste locaties exploitabel te maken.

Dit betekent, dat we financieel risico lopen als er voor de energietransitie bijdragen of investeringen van de gemeente noodzakelijk zijn om beweging te krijgen in het aanleggen van collectieve warmtevoorzieningen in wijken/delen van Leusden of het ruimtelijk sturen van de aanleg van zonnenvelden. Het meedenken en toezicht houden is overigens wel altijd aan de orde ook als derden werken in de openbare ruimte uitvoeren.

2.6 Kwaliteitsimpuls groenvoorzieningen

Groen bepaalt voor een belangrijk deel de uitstraling en kwaliteit van de buitenruimte. Binnen het huidige meerjarenplan groen zijn geen middelen beschikbaar voor een structurele kwaliteitsverbetering (renovatie/reconstructie) van de groenvoorzieningen binnen de gemeente. Grootschaliger omvormingen naar kwalitatief hoogwaardiger voorzieningen vraagt een investering en een verhoging van de instandhoudingskosten.

De investeringskosten (incidenteel) voor de opwaardering van deze groenvoorzieningen bedragen gemiddeld ca € 30,- per m². De meerkosten voor het uitvoeren van onderhoud (structureel) passend bij de nieuwe groenvoorzieningen ca € 3,00/m². De investeringen worden geraamd op maximaal € 300.000 per jaar gedurende 2021 t/m 2024 incidenteel (totaal € 1,2 miljoen). De structurele kosten worden geraamd op maximaal € 300.000.

2.7 Spelen

Het huidige beleidsplan Spelen gaat uit van een reductie van het aantal speelplekken/-toestellen met 50%. Gepoogd is om samen met bewoners te komen tot een vereenvoudigde inrichting (creëren van natuurlijke spelaanleiding) van speelplekken die feitelijk op de nominatie staan om te verwijderen. In de praktijk blijkt het niet haalbaar om 50% te verwijderen en daarmee evenredig kosten te verlagen. Een wel acceptabele en haalbare reductie/renovatie van speelplekken vraagt om extra middelen. De kosten voor de uitvoering hiervan bedragen structureel € 60.000.

Toelichting beleidswensen

Domein Samenleving

3.1 Zorgkosten Sociaal Domein

Er wordt flink ingezet op het bereiken van de doelen Sociaal Domein zoals beschreven in het college uitvoeringsprogramma. De taskforce zoals deze is ingezet, heeft zijn vruchten afgeworpen en inzicht gegeven in het werk dat moet gebeuren. We blijven sturen op de doelen. We zien tegelijkertijd dat dit veel vraagt van onze beleidsadviseurs in het sociaal domein. Naast het sturen op de doelen, is er ook veel regulier werk dat moet gebeuren. Om onze beleidsadviseurs te laten focussen op het realiseren van de doelen, wordt voorgesteld om een junior beleidsadviseur aan te trekken voor een deel van de reguliere taken om op die manier de beleidsadviseurs te ontlasten. De kosten bedragen structureel € 40.000.

3.2 Subsidie Larix

Met Lariks zijn wij in gesprek om te bepalen welke activiteiten uitgevoerd moeten worden binnen het beschikbare subsidiebedrag. We zien echter met de omslag die gemaakt dient te worden binnen de organisatie en de opgave die er ligt dat we veel vragen van de stichting. Wij vragen om middelen ad € 51.000 structureel beschikbaar te stellen zodat wij hierin vlot kunnen handelen als de middelen nodig zijn. Met deze aanvraag activeren we de middelen, maar nadere gesprekken met stichting Lariks zijn nodig om te bepalen in hoeverre deze nodig zijn.

3.3 MFC Antares, meerkosten VvE

De jaarlijkse kosten voor de VvE ten aanzien van de gezamenlijke gebouwonderdelen/ruimten binnen het MFC Antares is nog niet vastgesteld. De gemeente participeert in deze VvE als eigenaar van sportzaal Antares. Op grond van een meerjarige onderhoudsplanning wordt per saldo een structurele bijdrage aan de VvE van € 7.000 verwacht (€ 2.000 beheerskosten en € 5.000 meerjarig onderhoud).

3.4 Zwembad Octopus

Het lopende contract met NV SRO voor het beheer en onderhoud van het zwembad was toe aan evaluatie op basis van de bestaande overeenkomst. In de raad van september 2019 is een voorstel behandeld waarmee de exploitatie van het zwembad t/m 2022 kan worden voortgezet zonder nadelige budgettaire consequenties voor de gemeente. Voor de periode 2023 en verder zullen weer nadere afspraken moeten worden gemaakt met SRO waarbij discussiepunt zal zijn de door gemeente gepleegde investeringen in duurzaamheid versus de verlaging van de exploitatielasten als gevolg van het ten gunste van de SRO komende rendement van deze investeringen. Naar aanleiding van de aangenomen motie M.8.1 is een gesprek met SRO opgestart om het onderdeel inzicht in duurzaamheidsmaatregelen van de motie in het voorjaar 2020 te kunnen beantwoorden. Met betrekking tot de punten 2 en 4 van de motie wordt een interne motivatie geschreven voor een opdracht aan een te kiezen externe partij. De opdracht zal medio 2021 afgerond moeten zijn zodat er voldoende tijd is om met SRO te evalueren en in 2022 een degelijk voorstel kan worden gepresenteerd aan de raad. De structurele kosten zijn p.m.

3.5 Samenlevingsakkoorden

De drie samenlevingsakkoorden voor het Sociaal Domein zijn in een fase van uitvoering gekomen en daar zijn geen budgetten voor beschikbaar. We kunnen ons voorstellen dat er voor de uitvoering wel structurele middelen nodig zijn die zowel door de partners uit het akkoord en dus ook door de gemeente ingebracht moeten worden. Per akkoord gaan we uit van € 15.000, derhalve voor drie akkoorden € 45.000.

Toelichting beleidswensen

3.6 Voortzetten aanpak jeugdwerkloosheid

In 2009 is het Actieplan Jeugdwerkloosheid gelanceerd. Deze aanpak is later (regionaal) voortgezet in de Aanpak Jeugdwerkloosheid. Tot en met 2020 werden de kosten gedekt uit ESF-subsidies, echter deze houden met ingang van 2021 op. Om de aanpak voort te zetten (openhouden van Jongerenloket en Leerwerkloket) zijn eigen middelen nodig. Beleidsmatig wijzigt er niets, de kosten nemen toe vanwege het einde van de ESF-financiering. De bedragen zijn nog zeer indicatief, en geraamd op regionale kosten van € 440.000, waarvan op basis van het aantal jongeren 16-27 jaar in Leusden en aantal aanmeldingen bij de loketten € 28.000 voor rekening van Leusden zou komen.

3.7 Wet Inburgering

De inwerkingtreding van de nieuwe Wet Inburgering is uitgesteld naar ingangsdatum 1-7-2021. Op grond van de wet zal de regie op inburgering bij gemeenten terechtkomen, waaronder ook de verantwoordelijkheid voor het aanbieden van inburgerings(taal)lessen. De uitgaven worden geschat op huidige uitgaven van NVA Integratiewerk (€ 55.000) + uitvoering wettelijke taken (intake, plan opstellen, monitoring) + inkoop taalonderwijs + subsidieverleningen aan (lokale) partners. De kosten hiervan zijn nog onbekend (p.m.) en afhankelijk van aantallen inburgeraars, lokale inrichting van de wet, tarieven (m.n. taalonderwijs) + wat nu nog niet inzichtelijk is. Financiële dekking zal komen, maar ook nog niet bekend is of het toereikend zal zijn.

3.8 Inclusieagenda

Het is een wettelijke taak om een inclusieagenda op te stellen. Daaruit voortvloeiend ontstaan uitvoeringskosten. Deze zijn nog niet concreet maar we moeten er wel rekening mee houden dat we een vorm van 'zakgeld' nodig hebben om concreet zaken te realiseren. Aan de raad wordt eind 2020 een voorstel aangeboden om de ambitie en maatregelen vast te stellen en het bijbehorende kostenplaatje.

3.9 Wonen met zorg en extramuralisering

Wonen met zorg is onderdeel geworden van beleidskader SD.

3.10 Doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Vanaf 2022 worden de taken voor beschermd wonen (BW) en maatschappelijke opvang (MO) door- gedecentraliseerd van de centrumgemeenten (regio) naar alle gemeenten (lokaal). Het financiële verdeelmodel wordt waarschijnlijk gebaseerd op het kostenniveau uit 2017.

De VNG heeft een landelijk expertiseteam ingesteld om advies te kunnen geven over de beoogde door-decentralisering van BW/MO. Het advies van het expertiseteam is om de doordecentralisatie te faseren over een periode van 10 jaren (2022-2031) waarbij gemeenten worden verplicht om regionaal samen te blijven werken. De huidige cliënten blijven, zolang hun indicatie loopt financieel gezien onder de centrumgemeenten vallen. Het financieringsmodel zal worden aangepast van een historisch-, naar een objectief verdeelmodel. Op termijn zullen daarbij herverdeeleffecten ontstaan tussen regio's en gemeenten. De doordecentralisatie BW/MO is een van de regionale opgaves voor dit jaar waaraan de gemeenten in de Regio Amersfoort gezamenlijk vorm zullen geven. Het financieel, politiek en maatschappelijk risico van deze ontwikkeling is groot: het gaat om enorm veel geld en een enorme inhoudelijke verantwoordelijkheid, met veel randvoorwaarden (o.a. realisatie adequate woningen) die ook weer veel geld kunnen/zullen kosten. De tijd is echter lang (tot en met 2031) met een ingroeimodel.

Toelichting beleidswensen

3.11 Woonplaatsbeginsel

Een nieuwe definitie van het woonplaatsbeginsel wordt in de Jeugdwet opgenomen en daarom moet de wet worden gewijzigd. De wetswijziging treedt naar verwachting op 1 januari 2021 in werking. Met de wijziging van het woonplaatsbeginsel wordt het budget voor voogdij en 18+ op een andere wijze verdeeld. Met het oog op het kunnen verwerken van wijzigingen in de inkoopcontracten, is het streven om in 2020 helderheid te kunnen bieden over de financiële effecten die de wijziging van het woonplaatsbeginsel met zich mee brengt. Om het nieuwe woonplaatsbeginsel te kunnen toepassen moeten gemeenten en jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen hun administratieve processen gaan aanpassen (leidt tot veel administratieve lasten die mogelijk vertaalt zullen worden in tarieven). De politieke en consequenties zijn beperkt ondanks de huidige bestuurlijke aandacht voor Jeugdhulp. Benodigde ambtelijke capaciteit is afhankelijk van timing van het opmaken/verlengen van bestaande contracten met aanbieders (past het in het aanbestedingstraject).

3.12 Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

De wet is inwerking getreden op 1-1-2020. Deze wet biedt mogelijkheden om ambulante en preventieve hulp te bieden aan mensen met reeds gediagnosticeerde geestelijke problemen die niet vrijwillig in zorg gaan. De wet beschrijft de voorwaarden en biedt ook de instrumenten om zo kort als mogelijk en zo lang als noodzakelijk verplichte zorg aan te bieden. Het is wettelijk vastgelegd dat dwang echt alleen in uiterste gevallen mag worden toegepast (door de burgemeester en Openbaar Ministerie) en na het "horen" van de persoon zelf. De wet zal in de gemeente Leusden deel gaan uitmaken van de bestaande sluitende aanpak: de verwarring voorbij en de persoonsgerichte aanpak.

Via het gemeentefonds zullen de gemeenten aanvullende middelen ontvangen om uitvoering te geven aan deze wet (Lariks zal een uitvoerende rol toebedeeld kunnen worden met daarbij passende structurele subsidieverhoging). In onze begroting hebben we op basis van het door het Rijk toegezegde macrobudget een stelpost opgenomen van € 83.000 in 2020 tot olopend € 122.000 structureel vanaf 2022. Het is nog onduidelijk in welke mate de Rijksbijdrage aansluit bij de werkelijke kosten. De risico's lijken beperkt binnen deze wettelijke taak. Qua beleids capaciteit zal het beperkte invloed hebben.

3.13 Peuteropvang en VVE

Sinds een aantal jaar zijn er zo'n 30 peuteropvang plekken bezet door gezinnen die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Dit betreft met name kinderen uit gezinnen met een lager besteedbaar inkomen. De kosten hiervoor worden jaarlijks structureel vanuit rijksmiddelen bekostigd en vanaf 2018 met een noodzakelijke aanvullende dekking uit de reserve Sociaal Domein. Bij ongewijzigd beleid is er vanaf 2021 sprake van een tekort van € 60.000. De raad heeft eerder aangegeven, na de evaluatie in 2020, te willen besluiten over het vervolg. Om de beschikbare plekken binnen de peuteropvang plekken niet abrupt af te breken willen we dit tekort voor 2021 incidenteel dekken.

Domein Ruimte

4.1 Leusden op de kaart

In het college uitvoeringsprogramma is Leusden op de kaart nadrukkelijk genoemd. Om hier uitvoering aan te geven is met de samenleving een visie recreatie en toerisme opgesteld. In de visie is opgenomen dat voor het realiseren van de visie structureel formatie in de gemeentelijke organisatie beschikbaar moet zijn. De omvang daarvan is (nog) niet bepaald, maar het ligt voor de hand rekening te houden met 16-24 uur in schaal 10-10A. Wij stellen voor om deze visie uit te voeren en hier de benodigde financiële middelen voor beschikbaar te stellen zodat we ook de capaciteit hebben om hier uitvoering aan te geven. Zie het raadsvoorstel Visie Recreatie en Toerisme L235487, raadsbesluit 12 maart 2020. De kosten worden geraamd op € 43.000 vanaf 2022.

Toelichting beleidswensen

4.2 Extra bodemtaken/ontwikkeling RUD

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vindt een verschuiving van bevoegd gezag plaats voor bodemtaken van provincie van gemeente. De financiële gevolgen hiervan zijn nog niet duidelijk. De bodemtaken gaan door de RUD Utrecht uitgevoerd worden. Daarnaast is niet duidelijk hoeveel middelen worden overgeheveld van het provinciefonds naar het gemeentefonds. Het regelen van een verdeelsleutel ligt bij IPO en VNG. Dit is aan de raad gemeld (L242169). De datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld, een nieuwe datum is nog niet bekend (juli 2021 of 2022).

Voor uitvoering van deze bodemtaken door de RUD Utrecht moet rekening worden gehouden met een structurele ophoging van het RUD-budget. Bij de overdracht van de bodemtaken komt budget mee, waardoor (gedeeltelijk) dekking ontstaat. Risico is dat de kosten niet volledig kunnen worden gedekt. Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen deze uitvoeringskosten gekwantificeerd moeten worden.

Het beheer van het bodeminformatiesysteem ligt momenteel bij de gemeente en wordt te zijner tijd ook overgedragen naar de RUD Utrecht. Voor het converteren van het bestaande bodeminformatiesysteem naar de RUD is incidenteel budget van € 8.000 nodig.

De RUD Utrecht bestond onlangs 5 jaar. Het bestuur heeft aangegeven behoefte te hebben aan een heldere visie op de doorontwikkeling van de organisatie door het traject 'Kleur Bekennen'. In dit traject wordt de koers en ontwikkeling van de dienst voor de komende jaren gezamenlijk bepaald door de deelnemers van de RUD Utrecht. In het Algemeen Bestuur van 27 maart 2020 is een ontwikkelperspectief aangegeven, waarbij de dienst zich ontwikkelt naar een technisch adviserende uitvoeringsdienst die integraal en proactief meedenkt over vraagstukken en opgaven. Dit voorkeursscenario wordt voorjaar 2020 verder uitgewerkt met een actieplan en financiële gevolgen. De raden worden apart geïnformeerd over en meegenomen bij het traject 'Kleur Bekennen'. Verwachting is dat de uitkomsten voor het eerst zijn beslag krijgen in de Kadernota c.q. begroting 2022 van de RUD Utrecht. De gemeente Leusden heeft momenteel een aandeel van 2,7% in de RUD. Dit aandeel zal komende jaren vergroten door de overdracht van bodemtaken naar de RUD en het verkleinen van het provinciale aandeel in de RUD.

4.3 Open Monumentendag

De afgelopen jaren heeft de gemeente Leusden drie keer deelgenomen aan de Open Monumentendag. Hier is jaarlijks € 10.000 voor beschikbaar gesteld. Er dient nog een evaluatie te worden uitgevoerd. Met het organiseren van de afgelopen drie Open Monumentendagen zijn verwachtingen gewekt en daarnaast past deze activiteit in de doelstelling 'Leusden op de kaart zetten'. Er zijn nu geen structurele middelen geraamd voor deelname.

4.4 Omgevingsvisie Buitengebied

De Omgevingsvisie Buitengebied is vertaald in een uitvoeringsprogramma. Twee van de resultaten van het uitvoeringsprogramma zijn een systematiek voor uitnodigingsplanologie en de vertaling van de visie in een Omgevingsplan. Inmiddels is duidelijk geworden dat de visie op een aantal punten in beleid moet worden vertaald om enerzijds tot implementatie van uitnodigingsplanologie te kunnen komen en anderzijds het Omgevingsplan te kunnen opstellen. Het gaat hierbij onder meer om beleid ten behoeve van de energietransitie, Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB), recreatie en toerisme. Op dit moment is er nog geen inzicht in de mogelijkheden om dit beleid op te stellen binnen de bestaande capaciteit. De verwachting is, dat dit niet (geheel) zal lukken. Daarom moet rekening worden gehouden met p.m. incidentele middelen voor capaciteit of uitvoeringskosten.

Toelichting beleidswensen

4.5 Implementatie Omgevingswet

De Omgevingswet zorgt voor een integrale benadering van de fysieke leefomgeving door een groot aantal wetten en beleidsregels in één wet en vier AMvB's samen te brengen. De wet leidt tot een inhoudelijke integratie van beleid in het ruimtelijke domein, maar ook wordt een andere cultuur beoogd met minder regels, meer maatwerk, meer afwegingsruimte en meer betrokkenheid van belanghebbenden aan de voorkant van ingrepen in de fysieke leefomgeving. De stelselwijziging vormt een stevige opgave voor de organisatie van de gemeente Leusden. Er moeten werkzaamheden worden gedigitaliseerd, van medewerkers wordt nieuwe vaardigheid en houding verwacht, er moet invulling worden gegeven aan participatie, regionale samenwerking en aan nieuwe instrumenten zoals de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. Dit terwijl de kaders vanuit de rijksoverheid vaak met het verloop van de tijd pas duidelijk(er) worden. Op moment van indienen van deze beleidsprioriteit is niet bekend wanneer de wet in werking treedt. Begin april heeft de minister voor Milieu en Wonen de invoeringsdatum (1-1-2021) uitgesteld vanwege de coronacrisis en ten behoeve van een zorgvuldige implementatie.

Leusden bereidt zich via een meerjarig proces voor op de Omgevingswet met een programma waarin verschillende sporen en deelprojecten in samenhang worden uitgevoerd. Het door de raad bij de begroting 2017 beschikbaar gestelde budget van € 300.000 raakt in 2020 uitgeput.

Geïventariseerd is welk aanvullend budget noodzakelijk is om het programma op minimaal benodigd niveau voort te zetten:

Incidenteel:

- a. € 27.000 voor op orde brengen van processen, kennis en kunde bij de unit VTH en training van juristen
- b. € 15.000 inhuur van expertise voor de procesbeschrijving van toepasbare regels
- c. € 75.000 voortzetten van programmamanagement en –sturing in 2021 (€ 50.000) en 2022 (€ 25.000)
- d. € 60.000 voortzetten van inhuur projectondersteuning in 2021 (€ 40.000) en 2022 (€ 20.000)
- e. € 35.000 omgevingsplan heel Leusden (binnen- en buitengebied)
- f. € 20.000 inhuur voor beleidsintegratie van diverse verordeningen en beleidsregels in omgevingsplan en omgevingsvisie

Structureel:

- g. € 10.000 t.b.v. onderhouden en actualiseren van de digitale omgevingsvisie
- h. € 29.000 formatie-uitbreiding (14 uur, schaal 9) t.b.v. applicatiebeheer Squit

De Omgevingswet zal nog meer structurele financiële effecten hebben dan de hier genoemde € 39.000 echter die effecten zijn nu nog niet in geld te vertalen. Opgemerkt wordt dat meerkosten kunnen ontstaan bij tegenvallers of hogere ambities op gebied van communicatie en participatie, bij het verwerken van rijksregels (bruidsschat), en het digitaliseren van de omgevingsvisie. Een ander risico is dat werkzaamheden niet met de bestaande formatie kunnen worden opgevangen en dat aanvullend moet worden ingehuurd voor beleidsintegratie, bruidsschat, VTH, HRM en communicatie. Met deze factoren is in de budgetvraag geen rekening gehouden maar wij benoemen deze in de risicomonitor (bijlage bij de Voorjaarsnota).

Een ander punt van belang is een veranderd takenpakket van de RUD vanwege invoering van de Omgevingswet. De verantwoordelijkheden en budgettering van bodemtaken verschuiven van de provincie naar de gemeenten. De gemeenten besteden de bodemtaken vervolgens uit aan de RUD. Het proces om deze verschuiving mogelijk te maken zal ook drukken op het budget van de implementatie van de Omgevingswet. Zie ook de afzonderlijke beleidsprioriteit 'Extra bodemtaken/ontwikkeling RUD'. Verder bereidt ook de RUD zich voor op de komst van de Omgevingswet en heeft een implementatieplan opgesteld. Hiervan is nog geen financiële vertaling bekend. Ook de technische advisering van de RUD bij de totstandkoming van het Omgevingsplan in 2021 kan financiële gevolgen hebben evenals de mogelijkheid om leges te gaan heffen milieuvergunningen gekoppeld aan de DVO 2021 RUD Utrecht.

Toelichting beleidswensen

4.6 Doorontwikkeling winkelgebieden – Hart van Leusden

CUP opdracht 9.3 focust op de doorontwikkeling van onze winkelgebieden, met speciale aandacht voor Hart van Leusden, het grootste en belangrijkste winkelgebied van Leusden. De visie op de Hamershof en directe omgeving wordt aangescherpt zodat kaders voor transformatie van leegstaand winkelvastgoed helder zijn en marktpartijen kunnen worden uitgenodigd om hieraan bij te dragen. De gemeente wil participeren in samenwerkingsverbanden met ondernemers en vastgoedeigenaren om de vitaliteit van het centrum te behouden en te versterken.

Inmiddels is opdracht gegeven voor een passantenonderzoek en het opstellen van een visie. In verband met de Coronacrisis is dit nog niet tot uitvoering gekomen.

Onze inschatting is dat deze visie als gevolg van deze zelfde crisis alleen nog maar aan belang heeft gewonnen.

Onze ambitie is om de gewenste aanscherpingen van beleid en strategie te ontwikkelen, om een vastgoedanalyse te maken en tot op zekere hoogte ook voldoende te participeren in initiatieven vanuit eigenaren en ondernemers met betrekking tot centrummanagement, marketing, verplaatsingscoaching en uitnodigingsplanologie. Ervaring die hiermee opgedaan wordt in de Hamershof, kan ook gebruikt worden voor de doorontwikkeling van andere winkelgebieden (versterken van compacte en levendige centra).

Om te zorgen dat de verschillende initiatieven en activiteiten in en direct rondom de Hamershof op elkaar afgestemd worden, functioneert de adviseur EZ/accountmanager bedrijven als centraal punt in de organisatie; bij deze persoon komt de informatie bij elkaar en kunnen kansen en bedreigingen in beeld worden gebracht. Acties of projecten die hier uit voortkomen, moeten echter door anderen worden opgepakt.

Bovenstaande ambitie kan ingevuld worden met beschikbare middelen vanuit het project Hart van Leusden. Hoewel we hiermee het nodige kunnen doen binnen de Hamershof kunnen we de effecten van de volgende punten op benodigde inzet en middelen niet goed inschatten. Dit kan leiden tot grotere behoefte aan middelen.

1: Mogelijke uitkomst van het beleidsontwikkeltraject en/of de strategie ontwikkeling is de wenselijkheid van actieve investeringen in vastgoed in Hart van Leusden, hetzij eigenstandig door middel van situationeel grondbeleid, hetzij als onderdeel van een gezamenlijk fonds. Daarvoor is nu geen budget beschikbaar;

2. de benodigde inzet is aanzienlijk groter als gevolg van de Coronacrisis;

3: De omvang van de inzet van de adviseur EZ/accountmanager bedrijven zou ontoereikend kunnen zijn indien intensieve gemeentelijke betrokkenheid bij beheer, exploitatie, branchering en functiewijziging noodzakelijk blijkt te zijn;

4. de acties en projecten die voortkomen uit de verdere ontwikkeling van de Hamershof kunnen mogelijk niet binnen de bestaande formatie worden opgepakt en uitgevoerd.

4.7 Bovenlokale evenementen

Leusden op de kaart zetten is één van de doelen in het coalitieakkoord en ook de opgave die de burgemeester bij zijn aanstelling heeft gekregen. Faciliteren, ondersteunen of meewerken aan bovenlokale evenementen levert ook een bijdrage aan dit doel. In de afgelopen jaren ging het bijvoorbeeld over Koningsdag, Vuelta en 75 jaar bevrijding. Voor dit soort evenementen is echter geen budget beschikbaar. Dit maakt dat telkens gezocht moet worden naar dekkingsmogelijkheden en niet direct voortvarend een bijdrage aan deze evenementen kan worden geleverd. Op basis van ervaringen in de afgelopen jaren, kost de bijdrage gemiddeld € 15.000, waarvan € 9.000 aan formatie. We gaan in het budget uit van gemiddeld twee evenementen per jaar, derhalve van kosten ad € 30.000 structureel.

Toelichting beleidswensen

4.8 Klimaatbeleid en implementatie

Ons klimaat verandert. Dit vraagt om beleid en uitvoering op twee terreinen: klimaatmitigatie (m.n. energie- en grondstoffenbeleid) en klimaatadaptatie (hoe om te gaan met extremen in het weer). Voor dit laatste onderwerp is de Nationale Adaptatiestrategie (NAS) geformuleerd. Het Rijk zet daarin de koers uit en nodigt de hele samenleving, inclusief gemeenten, uit om hun bijdrage te leveren. De NAS geeft aan dat klimaatadaptatie een relatief nieuw beleidsveld is met een brede invloedssfeer en vraagt gemeenten daar nadrukkelijk aandacht en capaciteit voor op te bouwen. Zo is het bijvoorbeeld van belang dat klimaatadaptatie een plek krijgt in omgevingsvisies en in overheidsinvesteringen nadrukkelijk wordt meegenomen. Op dit moment is aandacht voor klimaatbeleid tot medio gedeeltelijk geborgd met incidentele capaciteit voor zover het gaat om de inrichting van de openbare ruimte. Daarna is er geen formatie meer voor beschikbaar. Om in ieder de komende jaren aandacht voor klimaatadaptatie en daarmee tijdige investeringen te borgen, is het gewenst de formatie (0,5 fte schaal 10A) vooralsnog 3 jaar in stand te houden, zodat klimaatadaptatie breed ingevoerd kan worden in de gemeentelijke organisatie. De kosten worden geraamd op $3 \times \text{€ } 42.000 = \text{€ } 126.000$. Daarna moet blijken of langduriger inzet nodig is. Daarnaast moeten wellicht andere investeringen plaatsvinden. Dit kan betekenen dat met het groot onderhoud aanpassingen nodig zijn die kostenverhogend werken. Ook bewustwording en informatie naar de samenleving is van belang.

4.9 Uitrol 5G

Nederland staat aan de vooravond van de uitrol van het 5G netwerk voor digitale communicatie. Vooralsnog heeft het Rijk aangegeven dat gemeenten verplicht zijn om medewerking te verlenen aan deze uitrol. De uitrol van 5G heeft onder meer tot gevolg dat meer antennemasten met meer straling in de gemeente geplaatst moeten gaan worden. Dit zal naar verwachting onder meer via vergunningen/RO-procedures mogelijk moeten worden gemaakt. Wellicht is het ook nodig dit vooraf te laten gaan door beleidsvorming. De precieze impact en planning zijn op dit moment niet bekend. De kosten zijn p.m. Daarbij heeft een aantal gemeenten zich gekeerd tegen het verplichtende karakter van de uitrol. Onduidelijk is nog in hoeverre leges of anterieure overeenkomsten de kosten kunnen dekken die we voor het faciliteren moeten maken. Het is ook denkbaar dat plaatsing van 5G-apparatuur tot extra huurinkomsten leidt.